

ФІНАНСОВЕ ПРАВО

Юлія Костенко,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри господарського
та адміністративного права
Донецького національного університету
імені Василя Стуса
ORCID: 0000-0003-4079-694X

DOI <https://doi.org/10.32782/2306-9082/2025-59-3>

УДК 347.73

Сучасні напрями реформування ДПС України: антикорупційна політика, цифровізація та європейські стандарти

Задля швидкого відновлення після завершення військових дій, забезпечення економічного зростання України, а також для забезпечення адаптації законодавства України до права ЄС та виконання міжнародних зобов'язань необхідно проводити виважену фіскально-бюджетну політику, підвищувати ефективність податкового й митного адміністрування, що в свою чергу, вимагає системного удосконалення роботи контролюючих органів. Реформування податкової системи та, зокрема, Державної податкової служби України (далі – ДПС) є одним із ключових завдань державної політики.

В умовах воєнного стану та необхідності забезпечення стійких бюджетних надходжень ДПС виконує подвійне завдання: з одного боку – підтримка фіскальної стабільності та

адаптація до вимог євроінтеграційного курсу, а з іншого – побудова партнерських відносин між платниками податків і державою на умовах зміцнення доброчесності та довіри до контролюючих органів.

Національна стратегія доходів до 2030 року (далі – НСД), затверджена Розпорядженням Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) 27 грудня 2023 року [1] стала дорожньою картою системних змін у сфері адміністрування податків і зборів, що передбачає модернізацію ДПС у напрямі цифровізації; впровадження ризик-орієнтованого підходу до контролю, зокрема, посилення доброчесності; інтеграцію з європейськими податковими практиками, а також підвищення рівня сервісності для платників.

Серед вітчизняних наукових досліджень, у яких підіймаються

питання реформування в податковій сфері, слід виділити роботи: О. Дмитрик, О. Бурашнікової, П. Латковського, І. Шепель тощо [2-5]. Проте дискусійність низки положень зумовлюють подальший інтерес до окресленої проблематиці.

Метою цієї статті є аналіз сучасних тенденцій реформування ДПС, визначення основних досягнень і проблем, а також оцінка їх відповідності міжнародним стандартам.

Нормативним підґрунтям сучасних інституційних змін ДПС стало прийняття урядом низки концептуальних правових актів:

– Розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки» від 8 лютого 2017 р. № 142-р (визначено стратегічний вектор розвитку податкової сфери як частини загальної системи управління публічними фінансами, акцентуючи увагу не лише на фіскальних функціях, а й на створенні сприятливих умов для бізнесу, прозорості та інтеграції з європейськими стандартами) [6];

– Розпорядження КМУ «Про схвалення концептуальних напрямів реформування системи органів, що реалізують державну податкову та митну політику» від 27 грудня 2018 р. № 1101 [7] (стало програмно-стратегічним вектором визначення базових напрямів та інституційних рішень, які реалізувалися у 2019–2020 роках через ліквідацію Державної фіскальної служби України як єдиного органу та створення нових центральних органів виконавчої влади – Державної податкової служби України та Державної митної служби України);

– Розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2030 року та затвердження

плану заходів щодо її реалізації» від 17 листопада 2021 р. № 1467-р [8] (закладено основу для переходу системи управління державними фінансами, у тому числі ДПС України, на новий – цифровий рівень розвитку. Визначено цифровізацію не як допоміжний інструмент, а як стратегічний напрям реформ, без якого неможливо забезпечити прозорість, ефективність і довіру до податкової системи);

– Розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022–2025 роки та плану заходів з її реалізації» від 29 грудня 2021 р. № 1805-р [9] (визначено сервісно-аналітичну функцію, цифрову трансформацію та ризикоорієнтований контроль як головні напрями подальшого реформування ДПС у руслі євроінтеграції та прозорості).

Таким чином, урядові стратегічні документи 2017–2021 рр. визначили ключові напрями модернізації в податковій сфері: від інтеграції податкової системи у сферу державних фінансів та інституційного розмежування функцій колишньої ДФС України до цифровізації, запровадження ризикоорієнтованого контролю та формування сервісної моделі роботи з платниками. Ці кроки створили нормативно-організаційне підґрунтя для переходу до нового етапу – реалізації НСД, яка вперше комплексно поєднала завдання фіскальної стійкості, євроінтеграційних зобов'язань та цифрової трансформації у єдиному документі. На сучасному етапі (2024–2025 рр.) реформа ДПС здійснюється в руслі реалізації положень цієї стратегії, що надає їй комплексного та довгострокового характеру. Виходячи з аналізу зазначеного документу спробуємо виділити ключові питання в системі податкового адміністрування, в т.ч. в частині реалізації контрольних повноважень податковими органами, що потребують вирішення.

Стратегічна ціль ДПС щодо формування іміджу державного органу як сервісної служби європейського зразка з високим рівнем довіри у суспільстві та зміцнення доброчесності залишається серед пріоритетів його діяльності. Одним із інструментів реалізації такого завдання є посилення антикорупційних заходів та підвищення ефективності податкових процедур. Так, за результатами ініційованого ДПС загальнонаціонального опитування платників податків щодо оцінювання рівня корупції та доброчесності в податкових органах від 23,8 % до 28,2 % респондентів вважають, що для отримання необхідних послуг або прискорення процедур в органах ДПС доводиться вдаватися до корупційних дій, що свідчить про достатньо високий рівень сприйняття корупції серед населення [10]. З метою вирішення існуючих проблем в антикорупційній діяльності ДПС розроблено та впроваджено Антикорупційну програму на 2023 – 2025 роки разом із Реєстром ризиків [11]. Під час її підготовки, було здійснено виявлення та класифікацію корупційних ризиків, проведено їх оцінку за рівнями, а також проаналізовано функції та процеси у діяльності податкових органів, які можуть бути потенційно вразливими до корупційних проявів. Додатково виконано аналіз нормативно-правових і розпорядчих актів, що регулюють роботу ДПС, з урахуванням можливих схем вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень. Окремо визначено внутрішніх і зовнішніх стейкхолдерів, здатних впливати на виникнення таких ризиків. За підсумками проведеної ідентифікації оцінено ймовірність їх реалізації, масштаби можливих наслідків та розраховано інтегральний рівень ризиковості кожного з них.

Окрім цього, як позитивний момент, хотілося б підкреслити запровадження з весни 2025 року

експериментального проекту щодо функціонування в ДПС єдиного уповноваженого підрозділу з питань запобігання та виявлення корупції, повноваження якого поширюються на апарат і територіальні органи ДПС [12]. За результатами звітування за перше півріччя 2025 року ДПС забезпечила розгляд 519 звернень, скарг і повідомлень громадян, юридичних та фізичних осіб платників податків щодо можливих порушень працівниками її органів вимог антикорупційного законодавства. Уповноважені підрозділи з питань запобігання та виявлення корупції ДПС забезпечили проведення 629 перевірочних заходів (службових розслідувань, перевірок, дисциплінарних проваджень), за результатами яких притягнуто до дисциплінарної відповідальності 91 працівника, з яких 10 працівників звільнено з органів ДПС, направлено 71 матеріал до правоохоронних органів для розгляду у межах компетенції [13].

В такий спосіб, очікується, що реформа антикорупційної діяльності ДПС спрямована на впровадження принципу нульової толерантності до корупції, підвищення доброчесності працівників та довіри платників податків, мінімізацію корупційних ризиків у процесах служби, а також на забезпечення ефективної роботи уповноважених підрозділів і усвідомлення принципу невідворотності відповідальності за порушення антикорупційного законодавства.

Наступний момент який заслуговує на увагу – це подальший розвиток та удосконалення вже існуючих інструментів цифровізації. Й, перш за все, йдеться про Електронний кабінет платника податків як інформаційно-комунікаційної системи, запровадженої в Україні з 2017 року, яка стала підґрунтям взаємодії між платниками та державними, у тому числі контролюючими, органами [14]. Протягом 2024–2025 рр. було

розширено перелік сервісів Електронного кабінету, зокрема: можливість подання звітності та інших документів в електронному вигляді; направлення звернень до контролюючих органів та отримання відповідей на них; доступ та контроль за станом розрахунків з бюджетом; можливість сплати податків (тільки для фізичних осіб); запровадження системи електронного адміністрування ПДВ, реалізації пального та спирту етилового тощо. Так, станом на 1 січня 2025 року приватною частиною Електронного кабінету скористались 5,3 млн осіб; близька 98,2 тис. користувачів завантажили мобільний застосунок «Моя податкова» [15], який впроваджено на цифрових платформах iOS, Android. Цей застосунок надає доступ платникам податків (фізичним особам) до електронних сервісів ДПС за рахунок чого є можливість: доступу до Реєстрів платників ПДВ, платників єдиного податку, страхувальників та неприбуткових установ та організацій; пошуку фіскального чека та марки акцизного податку (без проходження електронної ідентифікації); отримання інформації про адресу реєстрації, об'єкти оподаткування; про наявність (відсутність) податкового боргу; про обов'язок сплатити суму грошового зобов'язання; подання Податкової декларації про майновий стан і доходи (податкову знижку), Податкової декларації платника єдиного податку фізичної особи-підприємця (1, 2 та 3 група); подання заяв: облікової картки фізичної особи – платника податків (ф. № 1-ДР), заяви на внесення змін до ДРФО (ф. № 5-ДР), заяви до Реєстру волонтерів тощо.

Проте, дотепер, особливо в умовах військових дій, не вирішеною залишається проблема забезпечення рівного доступу до цифрових сервісів. По-перше, значна частина платників (особливо у сільських громадах, серед людей похилого віку, ФОПів

з мінімальною діджитал-грамотністю) не має достатнього рівня навичок чи технічних можливостей для користування електронними сервісами. По-друге, мобільний застосунок «Моя податкова» орієнтований переважно на фізичних осіб, у той час як малий і середній бізнес потребує ширших можливостей мобільного доступу. Доцільним вбачається поширення цього сервісу й на юридичних осіб з наданням можливості використовувати застосунок «Моя податкова» для базових операцій: перегляд розрахунків, подання звітності, перевірка контрагентів.

Наступним питанням, пов'язаним з процесом цифрової трансформації є ІТ-консолідація інформаційних ресурсів та забезпечення їх адміністрування незалежним адміністратором. Справа в тому, що на сучасному етапі ДПС, як центральний орган виконавчої влади, відповідає за реалізацію податкової політики держави, а також за адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Паралельно, відповідно до визначених повноважень, ДПС забезпечує розвиток та впровадження інформаційно-комунікаційних систем, їх технічне супроводження, автоматизацію процесів і впровадження електронних сервісів для платників податків. У результаті відбувається поєднання в межах одного органу функцій з реалізації державної податкової політики та функцій з управління даними, що акумулюються у відомчих базах. Така концентрація повноважень, серед іншого, зумовлює певне зниження рівня суспільної довіри до інституцій, які відповідають за управління державними фінансами.

З метою відокремлення функцій з реалізації державної податкової політики та функцій з адміністрування інформаційно-комунікаційних систем та баз даних ДПС розпочато

реформу щодо ІТ-консолідації інформаційних ресурсів суб'єктів системи управління державними фінансами, зокрема податкових органів на рівні Міністерства фінансів та забезпечення адміністрування цих ресурсів незалежною від податківців ІТ-установою [8]. Очікується, що такий підхід сприятиме підвищенню прозорості та ефективності управління державними фінансами в цілому. З цією метою в Міністерстві фінансів було створено Комітет з управління інформаційними технологіями системи управління державними фінансами, який визначив єдиний вектор цифрового розвитку та цифрових трансформацій суб'єктів системи управління державними фінансами [16]. Відразу було створено й адміністратора відповідної ІТ-платформи – державну установу «Відкриті публічні фінанси», що належить до сфери управління Міністерства фінансів та є відповідальним за адміністрування: баз даних, інформаційних ресурсів і реєстрів, серверного та мережевого обладнання, інших елементів ІТ-інфраструктури та ІТ-ресурсів у системі управління державними фінансами [8]. Пізніше, Наказом Міністерства фінансів від 24 грудня 2024 р. № 660 реалізовано рішення Комітету з управління інформаційними технологіями у системі управління державними фінансами (протокол № 8 від 18.12.2024 р.) про затвердження Плану цифрового розвитку ДПС України до 2030 року [17]. Затвердження цього документу є ключовим індикатором виконання Україною зобов'язань згідно з програмою Ukraine Facility, що сприяє доступу до фінансової підтримки з боку ЄС [18].

Таким чином, ухвалення Плану цифрового розвитку ДПС до 2030 року стало важливим кроком у напрямі внутрішньої цифрової трансформації та модернізації податкової системи. Водночас зазначений документ не лише визначає вектор розвитку

ІТ-інфраструктури ДПС у національному масштабі, а й створює підґрунтя для гармонізації українських підходів із європейськими практиками. У цьому контексті НСД передбачено подальше приведення податкового законодавства у відповідність із міжнародними нормами в рамках процесу набуття статусу держави-кандидата на вступ до ЄС. Одним із ключових напрямів реалізації цього завдання визначено інтеграцію інформаційно-комунікаційних систем ДПС із системами ЄС.

Україна приєдналася до програми ЄС «Цифрова Європа» (2021–2027), яка покликана посилити співпрацю між нашою державою та ЄС у сфері оподаткування. Програма охоплює питання протидії податковим правопорушенням, зокрема шахрайству, ухиленню від сплати податків та агресивному податковому плануванню, а також спрямована на розширення обміну інформацією і розвиток адміністративного співробітництва. Крім того, вона передбачає надання Україні технічної допомоги для створення й підтримки функціонування центральних ІТ-систем відповідно до європейських стандартів.

Слід відмітити, що ДПС у 2024 році успішно пройшла оцінювання Глобального форуму Організації економічного співробітництва та розвитку (далі – ОЕСР) щодо конфіденційності та захисту даних, ставши рівноправним партнером у глобальному обміні податковою інформацією. Міжнародна система об'єднує понад 100 країн (зокрема усіх держав – членів ЄС) [19]. Міністерство фінансів України за підтримки Програми ЄС з управління державними фінансами в Україні (EU4PFM) реалізує комплекс підготовчих заходів, спрямованих на інтеграцію України до міжнародної системи автоматичного обміну інформацією про доходи, отримані через цифрові платформи.

Такий обмін здійснюватиметься відповідно до Багатосторонньої угоди компетентних органів про автоматичний обмін відомостями щодо доходів, одержаних через цифрові платформи (Багатостороння угода DPI), розробленої ОЕСР. Станом на сьогодні сторонами угоди виступають 29 юрисдикцій, серед яких переважна більшість держав – членів ЄС [20]. У межах реалізації цієї угоди ДПС на постійній (щорічній) основі отримуватиме від уповноважених органів іноземних юрисдикцій інформацію про доходи резидентів України, які здійснюють господарську діяльність через цифрові платформи, зареєстровані у цих державах. Водночас Україна зобов'язуватиметься забезпечувати передачу аналогічних даних іноземним партнерам щодо їх резидентів.

Ключовою передумовою приєднання України до Багатосторонньої угоди DPI є імплементація в національне законодавство Модельних правил ОЕСР щодо звітності операторів цифрових платформ. Ці положення узгоджуються з Директивою Ради (ЄС) 2021/514 від 22 березня 2021 року, яка вносить зміни до Директиви 2011/16/ЄС у частині адміністративної співпраці в сфері оподаткування [21].

З метою виконання вищезазначених зобов'язань Міністерством фінансів України розроблено проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та Закону України «Про банки і банківську діяльність» щодо впровадження міжнародного автоматичного обміну інформацією про доходи, отримані через цифрові платформи», який внесено на розгляд до парламенту 9 вересня 2025 року [22]. Цим проектом передбачено встановлення для операторів цифрових платформ обов'язку щодо збору визначеної інформації про підзвітних продавців (користувачів платформ) та подання щорічних звітів

до податкових органів стосовно доходів, отриманих від здійснення окремих видів діяльності (надання особистих послуг, продаж товарів, здача в оренду нерухомості та транспортних засобів). Під звітність підпадатимуть оператори цифрових платформ різного профілю: сервіси таксі та доставки, маркетплейси, онлайн-застосунки для надання послуг чи здачі в оренду нерухомого майна тощо. Інформація охоплюватиме як фізичних осіб, так і юридичних осіб – резидентів і нерезидентів, які одержують дохід від діяльності на таких платформах.

Варто відзначити, що у законопроекті передбачено запровадження спеціального пільгового порядку оподаткування доходів фізичних осіб – підзвітних продавців, які отримують прибуток через цифрові платформи. Зокрема, пропонується встановити знижену ставку податку на доходи фізичних осіб у розмірі 5 %, при цьому обов'язки податкового агента покладаються безпосередньо на операторів платформ. Це означає, що більшості платників, чії доходи підпадають під дію таких правил, не доведеться самотійно подавати податкові декларації, оскільки податкове зобов'язання виконуватиметься оператором платформи.

Пільгова ставка у розмірі 5% застосовуватиметься за умови дотримання певних критеріїв, а саме: а) наявність окремого банківського рахунку, через який здійснюються всі розрахунки, пов'язані з діяльністю на платформі; б) відсутність статусу самозайнятої особи та найманих працівників; в) річний дохід не перевищує 834 розміри мінімальної заробітної плати (близько 6,7 млн грн станом на 01.01.2025); г) відсутність операцій із підакцизними товарами. У разі недотримання вказаних вимог (наприклад, використання поточного рахунку без відкриття окремого, наявність найманих працівників чи статусу самозайнятої особи), дохід оподатковуватиметься

за загальною ставкою ПДФО у 18 %. Водночас для фізичних осіб, які здійснили протягом року не більше трьох продажів на загальну суму до 2000 євро, дозволяється використовувати особистий поточний рахунок без необхідності відкриття окремого.

Додатково, законопроектом передбачено встановлення неоподаткованого мінімуму: дохід від реалізації товарів через цифрові платформи у розмірі, що не перевищує 12 прожиткових мінімумів на рік (у 2025 році – 36 336 грн), не підлягає оподаткуванню. Таким чином, поодинокі та незначні за обсягом продажі фізичних осіб залишатимуться поза сферою оподаткування.

Реалізація вищезазначеного законопроекту створює правові підстави для інтеграції України до глобальної системи обміну податковою інформацією щодо доходів, отриманих через цифрові платформи, серед яких широко відомі Bolt, Airbnb, Booking, Uber, Glovo та інші; сприятиме імплементації міжнародних стандартів (OECD DPI Rules) та прозорості у боротьбі з тіньовою економікою.

Певним викликом при впровадженні міжнародного автоматичного обміну, є залежність від технічної спроможності ДПС, адже, ефективність обміну інформацією залежить від наявності у податківців технічної готовності – систем, захисту даних, кадрів. Відсутність таких – ризик порушення процесів обміну.

Одним із дискусійних питань НСД залишається безпека використання даних та доступ до інформації про обсяг та обіг коштів платників податків на їх рахунках у банках, адже, останньою передбачено розширення повноважень органів ДПС відносно отримання повного доступу до такої інформації без рішення суду та кримінальних проваджень [1, с.12]. За результатами проведеного парламентського дослідження положень НСД

доведено, що такий підхід створює корупційні ризики та порушує приватність [23, с. 0–11]. Дійсно, по-перше, повний і неконтрольований доступ ДПС до інформації про рахунки відкриває шлях до зловживань, вибіркового тиску на бізнес і громадян та в умовах воєнного стану такі повноваження можуть перетворитися на інструмент «фіскального примусу». Окрім цього, як негативні наслідки можна охарактеризувати й певний ризик відтоку капіталу та зниження довіри, адже, бізнес і громадяни, розуміючи, що держава має прямий доступ до банківських рахунків без належних запобіжників, можуть уникати зберігання коштів у банківській системі, що в цілому шкодить фінансовій стабільності. Й, по-друге, такий підхід порушує принцип конфіденційності банківської інформації, адже, й Конституція України (ст. 32), й Закон «Про банки і банківську діяльність» (ст. 60-62) гарантують захист персональних і банківських даних.

З критикою запропонованих змін виступила й низка аналітичних центрів (CASE Україна, Палата консультантів, Інститут соціально-економічної трансформації, Інститут фінансів та права, Інститут податкових Реформ, Податкова група Економічної експертної платформи, Аналітичний центр «Advanter Group»), які вважають, що доступ податківців до інформації щодо рахунків платників податків є можливим тільки за добровільної згоди платника [24]. Зазначене, поряд зі скасуванням мораторію на перевірки під час війни, створює політику надзвичайно агресивного збору податків.

В якості аргумента зазначеної позиції, хотілося б зауважити, що положення НСД в цій частині можуть призвести до протиріччя з міжнародними стандартами захисту прав людини. Зокрема, Європейський суд з прав людини неодноразово наголошував, що втручання у приватне життя

та доступ до фінансових даних можливий лише за наявності законної мети, пропорційності та судового контролю (справа *Bernh Larsen Holding AS v. Norway*, 2013) [25].

У більшості країн ЄС податкові органи не мають автоматичного повного доступу до банківських рахунків платників. Доступ можливий лише: а) у рамках конкретного податкового розслідування; б) за рішенням суду або згодою незалежного органу (фінансової інспекції, прокуратури); в) з урахуванням принципу пропорційності та захисту персональних даних (GDPR). Так, наприклад, у Німеччині відповідно до Закону «Про сприяння податковій чесності» (*Gesetz zur Förderung der Steuerehrlichkeit*) від 23 грудня 2003 року державні органи можуть запитувати банківські дані клієнтів у визначених законодавством випадках, зокрема, податкові органи (*Bundeszentralamt für Steuern – BZSt*) – для перевірки податкової звітності або соціальних виплат, коли платник не надає достатньо інформації самостійно [26].

Податкова служба Франції (*Direction générale des Finances publiques – DGFIP*) має доступ до рахунків платників податків виключно в межах конкретного розслідування одночасно із отриманням судового дозволу [27].

Аналогічно у Польщі податкові органи (*Krajowa Administracja Skarbowa – KAS*) мають доступ до рахунків платників у випадках підозри ухилення від сплати податків виключно на підставі рішення суду або прокурора [28].

В Італії порядок доступу до Реєстру банківських рахунків (*Anagrafe dei Conti Correnti*) регулюється *Decreto Legislativo № 231/2007*, який імплементує положення європейської директиви 2005/60/ЄС щодо запобігання використанню фінансової системи для відмивання грошей та

фінансування тероризму [29]. Згідно з цим законодавчим актом, податкова служба Італії (*Agenzia delle Entrate*) може отримувати інформацію з Реєстру лише у межах податкових перевірок та для протидії ухиленню від сплати податків. Для цього необхідне попереднє схвалення з боку національного органу з протидії відмиванню коштів (*Unità di Informazione Finanziaria per l'Italia – UIF*). Відповідно до ст. 36 *Decreto Legislativo № 231/2007*, доступ до даних Реєстру можливий виключно за наявності обґрунтованих підстав, зокрема: а) підозри щодо відмивання грошей або фінансування тероризму; б) необхідності підтвердження фінансових операцій у рамках податкових перевірок.

Тобто, правові системи країн ЄС забезпечують суворе регулювання доступу до банківських рахунків, поєднуючи ефективність контролю з гарантіями захисту приватності осіб, що встановлено вимогами *General Data Protection Regulation (GDPR – регламенту ЄС щодо захисту персональних даних усіх осіб у межах Європейського Союзу та Європейської економічної зони від 14.04.2016 р. № 679)*, який чітко регламентує використання персональних фінансових даних і накладає суворі санкції за їх неналежну обробку.

Підхід, який пропонується НСД, виходить за межі європейської практики. У країнах ЄС податкові органи мають право доступу до банківських даних, але завжди за умови наявності конкретної підстави встановленої законом, судового або адміністративного контролю та з дотриманням принципу пропорційності. Українська же модель призведе до серйозних ризиків порушення засад приватності, підвищення ймовірності корупційних зловживань та зниження довіри громадян та бізнесу до податкової системи.

Таким чином, у ході дослідження встановлено, що реформування ДПС

здійснюється у комплексному форматі, який поєднує завдання фіскальної стабільності, цифрової трансформації та інтеграції з європейськими стандартами адміністрування податків. Запровадження Національної стратегії доходів до 2030 року стало ключовим етапом модернізації податкової системи, визначивши довгострокові пріоритети – від підвищення ефективності податкового контролю до зміцнення доброчесності та довіри платників податків. Разом із тим зберігається низка викликів, серед яких: високий рівень сприйняття корупції, нерівний доступ платників до цифрових сервісів, технічні ризики міжнародного автоматичного обміну податковою інформацією, а також дискусійні положення щодо доступу податківців до банківських рахунків без судового рішення.

Порівняльний аналіз практики країн ЄС свідчить, що ефективний податковий контроль може здійснюватися виключно за умови дотримання принципу пропорційності, судового контролю та захисту персональних даних. Тому для України важливо гармонізувати національні підходи з європейськими, аби уникнути ризиків надмірного фіскального тиску та втрати довіри з боку суспільства й бізнесу. Отже, подальший успіх реформування ДПС залежатиме від забезпечення балансу між фіскальною ефективністю та захистом прав й інтересів платників податків, а також від спроможності впроваджувати сучасні інструменти цифровізації та антикорупційної політики відповідно до міжнародних стандартів.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Національної стратегії доходів до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2023 р. № 1218-р. URL: (rada.gov.ua)
2. Дмитрик О.О. Правове регулювання оподаткування в умовах розвитку цифрової економіки. Сучасні проблеми права та інноваційної економіки: зб. наук. пр. НДІ ПЗІР НАПрН України № 3 за матеріалами інтернет-конференції (м. Харків, 26 березня 2021 р.). Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2021. С. 72–77.
3. Бурашнікова О. Міжнародний досвід цифровізації в податковій сфері. Humanities studies: Collection of Scientific Papers / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia: Publishing house “Helvetica”, 2023. 14 (91). P. 148–157.
4. Латковський П.П. Цифровізація податкового адміністрування в Україні: основні надбання та проблеми. *Економічна теорія та право*. 2024. № 4. С. 58–78. URL: Economic-Theory-and-Law-2024-4-58-78.pdf
5. Шепель І.В. Розвиток Державної податкової служби України: оцінка ефективності, виклики та світові тенденції. *Сталій розвиток економіки*. 2025. № 1. С. 128–136. URL: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKewjJu82-rNCPAxUzQFUIHYj0E-oQFnoECCUQAQ&url=https%3A%2F%2Feconomdevelopment.in.ua%2Findex.php%2Fjournal%2Farticle%2Fdownload%2F1158%2F1110%2F&usg=AOvVaw2PeLFztz4BtTt7q3qBemlM&opi=89978449>
6. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки: Розпорядження КМУ від 08.02.2017 р. № 142-р. URL: Про схвалення Стратегії реформ... | від 08.02.2017 № 142-р
7. Про схвалення концептуальних напрямів реформування системи органів, що реалізують державну податкову та митну політику: Розпорядження КМУ від 27.12.2018 р. № 1101. URL: Про схвалення концептуальних ... | від 27.12.2018 № 1101-р.
8. Про схвалення Стратегії здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження КМУ від 17.11.2021 р. № 1467-р. URL: (rada.gov.ua)

9. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022–2025 роки та плану заходів з її реалізації: Розпорядження КМУ від 29.12.2021 р. № 1805-р. URL: Про схвалення Стратегії рефор... | від 29.12.2021 № 1805-р.

10. Опитування платників податків щодо оцінювання рівня корупції та доброчесності в органах ДПС. URL: Триває опитування платників податків щодо оцінювання рівня корупції та доброчесності в органах ДПС.

11. Антикорупційна програма на 2023–2025 роки: Наказ ДПС України від 10.04.2023 р. № 221. URL: Антикорупційна програма Державної податкової служби України (зі змінами)

12. Про реалізацію експериментального проекту щодо функціонування в Державній податковій службі єдиного уповноваженого підрозділу з питань запобігання та виявлення корупції: Постанова КМУ від 25.03.2025 р. № 337. URL: Про реалізацію експериментальног... | від 25.03.2025 № 337.

13. Звіт про виконання Антикорупційної програми Державної податкової служби України на 2023 – 2025 роки: Наказ ДПС від 10.04.2023 № 221. URL: Звіт про виконання Антикорупційної програми Державної податкової служби України на 2023 – 2025 роки, затвердженої наказом ДПС від 10.04.2023 № 2.

14. Про затвердження Порядку функціонування Електронного кабінету: Наказ Міністерства фінансів України від 14.07.2017 № 637. URL: Про затвердження Порядку функціо... | від 14.07.2017 № 637.

15. Звіт про стан виконання Національної стратегії доходів 2030 у 2024 році. URL: Звіт 2024 Національна стратегія доходів (1).pdf

16. Положення про Комітет з управління інформаційними технологіями у системі управління державними фінансами: Наказ Міністерства фінансів України від 02.03.2021 року № 134. URL: Про утворення Комітету з управлі... | від 02.03.2021 № 134

17. Про реалізацію рішення Комітету з управління інформаційними технологіями у системі управління державними фінансами: Наказ Міністерства фінансів України від 18.12.2024 р. URL: Наказ – протокол № 8 від 18_12_2024 (1).pdf

18. Костенко Ю. О. Цифровізація в податковій сфері. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2024. № 2. С. 176-181. URL: 32.pdf

19. Щодо оцінки системи управління інформаційної безпеки ДПС. URL: Глобальний форум ОЕСР високо оцінив систему управління інформаційною безпекою ДПС | Кабінет Міністрів України.

20. Щодо законопроекту щодо обміну даними про доходи з цифрових платформ. URL: Міністерство Фінансів України.

21. COUNCIL DIRECTIVE (EU) 2021/514 of 22 March 2021 amending Directive 2011/16/EU on administrative cooperation in the field of taxation. URL: Directive – 2021/514 – EN – EUR-Lex

22. Про внесення змін до Податкового кодексу України та Закону України «Про банки і банківську діяльність» щодо впровадження міжнародного автоматичного обміну інформацією про доходи, отримані через цифрові платформи: проект Закону від 09.09.2025 р. № 14025. URL: Картка законопроекту – Законотворчість.

23. Парламентське дослідження щодо впливу Національної стратегії доходів до 2030 року на бізнес, зокрема, малий та середній. URL: 33114.pdf

24. Оцінка аналітичними центрами Національної стратегії доходів 2030. URL: <https://case-ukraine.com.ua/news/otsinkaanalitichnyumy-tsentrany-natsstrategiyi-dohodiv-2030/>

25. Bernh Larsen Holding AS v Norway 24117/08. URL: HUDOC – European Court of Human Rights

26. Gesetz zur Förderung der Steuerehrlichkeit, 23.12.2003. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiy3f6E982PAxUSIxAIHVifNicQFnoECBoQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.bzst.de%2FMigration%2FDE%2FSteuern_National%2FKontenabrufverfahren%2FVorschriften

%2Fgesetz_zur_Foerderung_der_Steuerehrlichkeit.pdf%3F_blob%3DpublicationFile%26v%3D3&usg=AOvVaw0kJEMzcSI_jEA1cYr46hBL&opi=89978449

27. Code général des impôts. 06.04.1950. URL: Code général des impôts – Légifrance

28. Ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej. URL: Ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej

29. Decreto Legislativo № 231/2007, 21.11.2007. URL: https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legislativo:2007-11-21;231!vig&utm_source=chatgpt.com

30. Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council of 26 October 2005 on the prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering and terrorist financing. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3>

Костенко Ю. О. Сучасні напрями реформування ДПС України: антикорупційна політика, цифровізація та європейські стандарти

У статті розглядаються сучасні тенденції реформування Державної податкової служби України в умовах воєнного стану, посилення потреби у фінансовій стабільності та адаптації національного законодавства до права Європейського Союзу. Визначено, що одним із ключових завдань державної політики є поєднання забезпечення стабільних бюджетних надходжень із побудовою партнерських відносин між платниками податків та державою на засадах довіри й добросовісності. Особливу увагу приділено Національній стратегії доходів до 2030 року, що поєднала завдання фінансової стійкості, євроінтеграції та цифрової трансформації у єдиному документі.

Проаналізовано основні напрями модернізації ДПС: впровадження антикорупційних заходів і формування принципу нульової толерантності до корупції; розвиток електронних сервісів, зокрема «Електронного кабінету платника» та мобільного застосунку «Моя податкова»; започаткування ІТ-консолідації інформаційних ресурсів із переданням їх адміністрування незалежній установі; розробку та реалізацію Плану цифрового розвитку ДПС до 2030 року. Висвітлено досягнення у сфері міжнародної інтеграції: участь України у програмі ЄС «Цифрова Європа», приєднання до глобальних механізмів обміну податковою інформацією під егідою ОЕСР, підготовка до імплементації Модельних правил щодо звітності операторів цифрових платформ.

Окремо акцентовано на проблемних аспектах: високому рівні сприйняття корупції серед платників; нерівному доступі громадян і бізнесу до цифрових сервісів; недостатній технічній готовності ДПС до міжнародного автоматичного обміну даними; ризиках, пов'язаних із запровадженням положень Національної стратегії доходів щодо повного доступу податкових органів до банківських рахунків платників. Зазначено, що такі норми суперечать європейським стандартам конфіденційності та створюють корупційні загрози.

Ключові слова: публічне адміністрування, антикорупційна політика, інформаційно-комунікаційні системи, податкова інформація, дискреційні повноваження, оподаткування, банківська таємниця.

Kostenko Y. Modern Directions of Reforming the State Tax Service of Ukraine: Anti-Corruption Policy, Digitalization and European Standards

The article examines current trends in the reform of the State Tax Service of Ukraine under the conditions of martial law, the growing need for fiscal stability, and the adaptation of national legislation to the law of the European Union. It is emphasized that one of the key objectives of state policy is to combine the assurance of stable budget revenues with the development of partnership relations between taxpayers and the state, based on trust and integrity. Particular attention is paid to the National Revenue Strategy until 2030, which has

integrated the tasks of fiscal resilience, European integration, and digital transformation into a single framework.

The main directions of modernization of the State Tax Service are analyzed: the introduction of anti-corruption measures and the establishment of the principle of zero tolerance for corruption; the development of electronic services, including the “Taxpayer’s Electronic Cabinet” and the mobile application “My Tax”; the initiation of IT consolidation of information resources with their administration transferred to an independent institution; as well as the drafting and implementation of the Digital Development Plan of the State Tax Service until 2030. The achievements in the field of international integration are highlighted: Ukraine’s participation in the EU program “Digital Europe,” accession to global mechanisms of tax information exchange under the auspices of the OECD, and preparations for the implementation of the Model Rules on reporting by digital platform operators.

Problematic aspects are also emphasized: the high level of perceived corruption among taxpayers; unequal access of citizens and businesses to digital services; insufficient technical readiness of the State Tax Service for international automatic data exchange; and risks associated with the provisions of the National Revenue Strategy granting full access of tax authorities to taxpayers’ bank accounts. It is noted that such provisions contradict European standards of confidentiality and create corruption risks.

Key words: public administration, anti-corruption policy, information and communication systems, tax information, discretionary powers, taxation, banking secrecy.

Дата першого надходження рукопису до видання: 23.09.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 24.10.2025

Дата публікації: 28.11.2025